

НАУЧНА РЕЦЕНЗИЯ

за

присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“
в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки.
Професионално направление 3.8. Икономика.
Докторска програма “Финанси, парично обращение, кредит и
застраховка (финанси)”

КАНДИДАТ Докторант СТЕФАН АНГЕЛОВ ПЕШОВ № D020219175
Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ Доцент д-р ЛЮДМИЛ БОЯНОВ КРЪСТЕВ
Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов

ТЕМА НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ПРЕВЕНЦИЯ НА ДАНЪЧНИТЕ ИЗМАМИ ПРИ ТЪРГОВИЯ С
ГОРИВА И НЕФТОПРОДУКТИ В БЪЛГАРИЯ

ИЗГОТВИЛ РЕЦЕНЗИЯТА Професор д-р САВА ХРИСТОВ ДИМОВ
Бургаски свободен университет
Програмен координатор "Финанси и
счетоводство"

Авторът на научната рецензия оценява всеки раздел от 0 до 10 точки.

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

0 - 10

<p>Приложения за допълнение на факти и хипотези Самостоятелно обособено приложение не е оформено. Участие в научни форуми: Посочени са четири участия: - докторантска научна сесия - 2 пъти, съответно 2021 и 2022 г.; - участие в международни теоретични конференции - 2 пъти, през 2021 и 2022 години.</p>	5
II. ВЪВЕДЕНИЕ	
<p>Актуалност и значимост на изследваната проблематика. Докторант Стефан Пешов във Въведението посочва авторови аргументи за актуалност и значимост на изследваната материя. (страници 6-7 от Дисертацията)</p>	10
<p>Предмет, обект, цел и задачи на научното изследване Те се конкретизират на страници 7-8 от дисертационния труд. Формулират се 3 научно-изследователски задачи, за разрешаване пред автора.</p>	10
<p>Формулираната научно-изследователска теза е "че превенцията на данъчните измами при търговията с горива и нефтопродукти спомага за намаляване дела на сивата икономика и повишава събираемостта на данъчни приходи от облагане на сделки с горива и нефтопродукти." (страница 8)</p>	10
<p>Ограничения при разработване на научното изследване - не са посочени. Апробация на дисертационния труд Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита на заседание на катедрения съвет на катедра „Финанси и кредит“ при Факултет „Финанси“ на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов.</p>	6
<p>Използвани математико-статистически, симулационни, вероятностни и други методи В дисертационния труд авторът посочва стандартни те научноизследователски методи като: сравнителния метод, индуктивния и дедуктивния метод, графически и статистически инструментариум при анализ на публични данни. Симулационни, вероятностни и други математически методи не са посочени.</p>	5
III. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧНО И НОРМАТИВНО ИЗСЛЕДВАНЕ	
<p>Познаване и разбиране на основните факти, концепции и аксиоми.</p>	7

Критичен анализ на основните литературни и нормативни източници - такъв е приложен.	7
Валидност на приложените методи за събиране и обработка на информацията	7
IV. ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ	
<p>Обект на авторов емпиричен интерес са:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Енергийният баланс на България за 2021; - Внос, износ и нетно видимо потребление на петрол в България; - Внос на горива и нефтопродукти за 2022; - Внос на суров петрол за периода 2014 – 2023 (1-во тримесечие), дял от общото количество; - Внос на продукти от петрол за периода 2014 – 2023 (1-во тримесечие), дял от общото количество; - Процентен анализ на цената на дизела; - Данъчни приходи за периода 2015 - 2019 г. за България; - Изпълнение на държавния бюджет в раздел „Приходи от акцизи” за периода 2015-2019 г.; - Приходи от акцизни стоки по групи за периода 2015-2019 г.; - Процент на приходите от акцизи по стокови групи за периода 2015-2020 г., България и други. <p>Направена е авторова съпоставка между очаквани и реални постъпления от данъчно облагане на сделките с горива и нефтопродукти в България.</p> <p>Оценка на намалението на потреблението на бензин поради увеличение на цените, предизвикано от данъци.</p> <p>Оценка на намалението на потреблението на дизелово гориво в ЕС поради увеличение на цените, предизвикано от данъци.</p> <p>Очакван ефект от данъчната превенция на сделките с горива и нефтопродукти върху приходната част на държавния бюджет.</p>	10

<p>А. Публикации по темата на дисертационния труд По темата на дисертационен труд са направени 4 публикации по заглавия, както следва:</p> <p>1) Пешов, Ст. (2021) Същност на данъчните измами при търговията с горива и нефтопродукти. Годишен алманах Научни изследвания на докторанти. Брой XIV, Книга 17, ISSN: 1313-6542, 687-696 (10)</p> <p>2) Пешов, Ст. (2022) Ползи от подобряването на събираемостта от данъците върху сделките с горива и нефтопродукти в България. Годишен алманах Научни изследвания на докторанти. Брой XV, Книга 18, ISSN: 1313-6542, 481-490 (10)</p> <p>3) Пешов, Ст. (2021) Инструменти за превенция на данъчните измами при търговията с горива и нефтопродукти. Устойчиво развитие и социално – икономическа кохезия през XXI век – тенденция и предизвикателства. Академично издателство "Ценов" – Свищов, ISBN 978-954-23-2067-8, 496-501 (5)</p> <p>4) Пешов, Ст. (2022) Данъчно облагане на сделките с горива и нефтопродукти в България. Международната научно-практическа конференция „Кръгова икономика в контекста на релацията Индустрия 4.0 – Общество 5.0“. Академично издателство "Ценов" – Свищов, ISBN 978-954-23-2067-8, 152-157 (5)</p> <p>В. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни: Scopus и Web of Science – самостоятелни и/или в съавторство: <i>не са депозирани</i></p> <p>С. Наукометричните индикатори за изпълнение на минималните национални изисквания показват преизпълнение с 33.33%.</p>	8
<p>Разработване на авторова методика за научно изследване на проблема.</p>	10
<p>Конкретност и приложимост на изводи и препоръки Изведени са основни изводи по глави. Показани са реални резултати от изследването. Посочени са решения за преодоляване на някои негативни явления от съществуващата практика. Изведени са определени препоръки, насочени към управленския капацитет в българската икономика.</p>	10
<p>V. ПЛАГИАТСТВО И КОПИРАНЕ</p>	
<p>Плагиатство и използване на практиката "copy & paste" – Не съм установил посочената неетична практика; – Към всяка публикация на автора е не е приложен Протокол за верификация за плагиатство или Доклад за сходство, продукти на определен софтуер.</p>	6
<p>Копиране на тестове без използване на източници – не е констатирано.</p>	10

<p>Използвана система за библиографско цитиране и препратки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е приложен определен стандарт за библиографско цитиране, например Harvard Citation Format или APA Formatting and Style Guide; - Използването на Интернет ресурси не е стандартизирано за достъпност на използване. - Някой от източниците са доста "старички". 	5
VI. СТИЛ НА ПИСАНЕ И ФОРМАТ	
<p>Правопис и пунктуация</p>	7
<p>Научна терминология - научно обоснована, съобразена с лексикови стандарти.</p>	8
<p>Визуализация на използвани данни (таблици, диаграми и фигури). В дисертационният труд прецизно са използвани:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 12 фигури; - 26 таблици. <p>Някой фигури нямат авторов характер.</p>	9
<p>Цялостно оформление на дисертационните тезиси (външно и вътрешно)</p>	7
VII. ОСНОВНИ ПРИНОСНИ МОМЕНТИ	

<p>1) Направен е анализ на размера на акциза върху търговията с горива и нефтопродукти и анализ на пазара на горива и нефтопродукти в България. Изведени са адекватни на изследването изводи.</p> <p>2) Посочени са възможности за превенция на данъчните измами при търговията с горива и нефтопродукти по видове инструменти. Налице са примери за програмни цели в Програмата за маркиране на горивата.</p> <p>3) Показан е пример за градуирана скала за прилагане на програмата за маркиране – принципи на проектиране, силни и слаби страни. Илюстрирани са примери за възвръщаемост на инвестициите от въвеждането на програма за маркиране на горивото.</p> <p>4) Обоснована е динамика на постъпленията от данъчно облагане на сделките с горива и нефтопродукти в полза на държавния бюджет. Направена е сполучлива съпоставка между очаквани и реални постъпления от данъчно облагане на сделките с горива и нефтопродукти в България.</p> <p>5) Изведени са авторови изчисления за: Оценка на намалението на потреблението на бензин поради увеличение на цените, предизвикано от данъци; Оценка на намалението на потреблението на дизелово гориво в Европейския съюз поради увеличение на цените, предизвикано от данъци; и Оценка на недекларираното производство на гориво (2017-2018 г.).</p> <p>6) Изведен е очакван ефект от данъчната превенция на сделките с горива и нефтопродукти върху приходната част на държавния бюджет.</p>	10		
<p>В крайна сметка са посочени аргументи, факти и цифри, които потвърждават лансираните в увода авторови хипотези.</p>	10		
<p>VIII. ОЦЕНКА НА АВТОРА В РЕЦЕНЗИЯТА:</p>	<p>5</p>	<p>Брой акумулирани точки:</p>	<p>197</p>

IX. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ		Максимум 250
Гранични точки за оценяване (по-голямо от:)	Скала от-до (%)	Оценка
200	80-100%	Отличен (6)
150	60-79%	Много добър (5)
112,5	45-59%	Добър (4)
87,5	35-44%	Среден (3)
	<34%	Незадоволителна (2)
X. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ		

1) Освен посочените по-горе, други критични бележки и препоръки към дисертационния труд нямам. Докторант Стефан Пешов отговаря на изпълнението на всички наукометрични индикатори и законови изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по съответната област и професионално направление.

2) Според така предложената методика за оценяване в рецензията, дисертационният труд акумулира 197 точки от 201, т.е. 98,01% (78,8% от max) от влизане в границата на максималния критерий. Резултатът рефлектира във втората скала за оценяване.

Бих желал да поставя два въпроса за отговор, а именно:

Първи въпрос

Можете ли да посочите аргументи, които да покажат как ще се отрази диверсификацията на доставчиците на петрол и природен газ в Европейския съюз, респективно в България върху динамиката на данъчните измами при търговия с горива и нефтопродукти?

Втори въпрос

Според вас, може ли да се дефинира хипотезата, че борсовата търговия с нефтени фючърси ще се отрази позитивно или негативно върху превенцията на данъчните измами при търговията с горива и нефтопродукти?

XI. ФИНАЛНО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На заключителното заседание на научното жури на 06 Юли 2026 г. с категоричност ще гласувам с „ДА“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ (по икономика) на докторант **СТЕФАН АНГЕЛОВ ПЕШОВ** по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси), област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика.

Дата: 4 Юни 2026 г.

Автор на рецензията:
професор д-р Сава Димов